

Петко Тодоров

Овчари

През белоснежни облаци денят процеждаше зари и в бистра утрина се прояснях рудините, които като вълни приливат нататък, чак до бреговете на Тунджа. Под стръмния рид из пътя заскрибуцах колата на подранил селяк. Зад рида се обадиха хлопатарите на стада и татък откъм село, а след малко отвиха и брегове мъглива покривка, която се смъкна и повлече надолу по долът. И ей сякаш се запали небото от едната страна, далечни вършини пламват. Над тях бавно се надигна слънцето и в лека позлата обля крайбрежния рид, дето се възвие чевръсто стадото. Късайки отсам-оттатък росната трева, овцете се спреварят нагоре, а след тях, повдигнал по-висока от себе гегата, бърза и овчаря да го не превари овчарката отвъд.

– Тръч! – тупна той гегата до овцата, лакомо задърпала влажни стъркове отстрана. Тя се затири нагоре и звънчето ѝ припряно зазвънтя да я чакат другите, що бяха преваляли край шипките зад ридът.

Овчаря се изстъпи на върхът. Под него – преляла брегове – мъкне плавакът си Тунджа и като змия в дупката си се вие и губи надолу край надвесения върбалак. Отвъд полето още тъне в призорна мъгла, из нея тук-таме се мяркат върхове на купи сено и тополата, шръкнала на брега. Самотен като топола се бе изправил отсам овчаря. Вятъра мята и развява късата му абичка; вперило в него очи, кучето сякаш го чака да му каже какво търси. Той рее поглед в дрезгавината и нехай.

– Няма я – изви най-подир глава. – Къде току се мае тези дни. Хем снощи се прехвърли чак там на ракиката, всред Тунджа, да ѝ извика поотблизо дано го чуе. Тя може пак да го е чула и да не е рачила да дойде; отвъдянки са големливи. Рекла е, ще си поиграй с него, подире да има да се хвали на другарки и те да се смеят на умът му... Да не е този вир под ракиката, той ще прегазии и пак би минал отвъд бари веднъж. А вирът е дълбок, не току-тъй го зоват синия вир, и въртоп има...

Слънцето хвана бързо да се възвие по небото. То надзърта и през ридът и той вече прибира сянка от дола. Тунджа мята бранове въз бродът, раздрана от камъни и ракикак, хвърля се във вирът и оттам повлича пак водите си надолу. На овцете е леко – съблекли вълнясти руна, надварят се една по друга, където има по-крехка трева.

– Пък де на друго място ще напои овцете си! Ще не ще, на пладня тя пак ще завърне насам – и той ще западнува под дивечката и ще я чаква... Повлече мълчаливо гегата овчаря, наведе глава и погледа му го поведе из цветята. – И синчец – колко много теменужки разцъфтели! – Но изведнъж се стъписа.

– Ягода, пляскуница! – извика с глас овчаря и очите му светнаха.

Тук имало ягоди, пък той да не знае – толкози дена се шура тъдява! И той се наведе и задебна из ягодовите шуми. Насам-нататък една вирнала главица разсмяна, други се склонили под шума, сякаш си шепнат нещо – той всички ще намери! Докато откъсне една, друга ей оттатък... не сети кога зави цяла китка в ръка. Изправи се, па вдигна китката. Сякаш във всяка ягодка се руменей лицето на овчарката: и тя също тъй му кима усмихната, също тъй свежда очи и го поглежда дяволито. А може и думите ѝ да са тъй благи. Може – той никога не я е чувал!...

– Отвъд дали има ягоди? – И да има, там е ниско, мрътвина: те найрано зреят по припечите. Чакай! – просветна нещо в паметта му. Той ще ѝ покаже китката и ако му я поиска, ще я прехвърли. – Тц! Не – едно пачниче от лозина ще изплете, ще го напълни с ягоди и кога слезе на бродът, ще ѝ го прехвърли по реката...

– Нататък има дрянови пръчки, а лозина надолу край върбалака колкото искаш!... – Той скокна по ридът, извади ножче и се погна да реже жилавите дряновини.

Кога по морави заклатиха глави конете и под пладнешкия зной глъхнаха дори скакалци околоръст, овчарката подкара овце към брода. От зарана тя търси сгода да се откъсне от другарки и едвам сега можа. Те слязоха надолу по лъките, а тя се одума: не иска уж овците ѝ да си скубят вълната по глогинките нататък и се отдели сама.

Отпуснали дълги вратове, овците се бутат една друга на водопой; кучето въз една страна ту протегне предни крака и се прозей, ту пък навире опашка да се брани от мухи. – Той вчера беше западнувал под дивечката – облегна рамо върх тополата тя и лека ведрина я полъхна от долината. Извлякла целия си плавак, Тунджа, сякаш морна вече, спада и напречните камъни по бродът тук-таме се показват над водите. Между камъните струят светливи потоци и бистрят гладката повърхност на вира. Като стена отвъд се изправя ридът, по който са разперили храсти няколко шипки – зад тях жива душа се не мярка.

Овците се натрупаха надлъж, натопиха муцуни във водата, жадно залоца кучето отгоре, а овчарката сведе очи и се замисли: – Може да му е додеяло да я чака и е подкарал овце въз друга страна. Другите овчарки, като тръгнаха след нея, сякаш че бе ги вързала у себе си... Тя се смръщи и застоя на мястото си. Изведнъж спрепнато подсвирване подплаши овците, кучето наостри уши и овчаря – скрит зад рида нарочно да я дебне – се впусна надолу.

– Той се изтиря, сякаш Тунджа ще прегази! – трепна овчарката,

като че издънка току-що поникнала до тополата.

– Ягоди, шипки! – викна той като повдигна пачниче насреща ѝ. Но гласът му заглъхна всред дружния шум на потоците, наредени един до други по бродът като улеи.

Овчарката протегна ръка.

– А-а-а, да имаш да вземаш! – скри той шеговито китка отзад, па извърна очи. – Аз затуй ли съм ги брал... – Ала не сдържа – пръхна да се смее и кимна на овчарката.

– Ще ми ги прехвърли! – вдигна глава тя и цялото ѝ лице пламна срамежливо.

Той пристъпи по брегът, закрепил пачничето на гегата, надвеси се, додето му ръка стигаше, па го пусна сред реката. Овчарката прехапа устна. Китката червени шипки затрептя над ягодите и водата затласка пачничето по бродът. По тоз, по онзи бързей да слязат във вирът – не може. Овчаря взе няколко камъка и хвана да го замеря. – Ех, да би можал по бродът барим до ракиката да стигне, подире би се прехвърлил и отвъд, сам да ѝ го занесе!... Но леките вълни от камъните подемат пачничето, ей го то избиколи ракиката и по бързея скочи във вирът. Шипките се завъртяха всред въртопа, един цвят падна и се повлече надолу.

Докато овчаря вдигне камък да хвърли, зад ридът се отекна гласът на пъдаря, викнал, що сила му държало: стадото салмисва из нивята. Хукна изплашен той и овчарката не го видя кога възръсти и прехвърли ридът.

Тя нищо не можа да разбере. Погледна веднъж-дваж нататък, па се доближи до брегът да вземе пачничето, което все още се въртеше на пиригла всред вирът и шипките се огледваха засмени във водата. Овчарката не стигна; скочи връх високия камък, коленичи и протегна гегата, додето ѝ стигаше ръка към вирът. – Снощи той без малко пак в този въртоп щеше да се удави, сега пък аз да не отида надолу с главата... – Едва достигна тя китката, и я запримква към себе.

Свита на сянка до една купа, стрък по стрък овчарката кити до вечерята.

Една до друга тя реди шипките, върже ги с трева и кошута, докато изви венец, сложи го на глава, па припна към брега.

– Хе, да дойде сега да я види не е ли съща русалия, отдън река излязла!

Като русалия се изправи и тя под тополата, по върхът на която току-що трепнаха сетните слънчеви лъчи. Дълги сенки на купни и

дървеса се повлякоха низ полето, на приспивка засвириха шурците; хвана вече да се смрачава. Кучето завръща отсам-оттатък овците, те заобикалят овчарката, умолително протягайки дълги вратове. Едва се доближи до нея и хвана да ѝ ближе ръката.

– Все ѝ е то! Може и подир вечеря да се върне в къщи, пак ще го дочака. Той ще дойде – ще дойде да я види как се е стъкнала... Пък може и да прижуми веднъж и да прескочи. Снощи как слезе чак на ракиката...

Овчарят знаеше, тя го чака, и отдалеч беше подиел със свирка. Песента му изведнъж се изви и отекна по долината. Овчарката трепна. Щом от върхът я зарна той, разбута по-скоро овце и се втурна надолу. С венец шипки на глава овчарката не сети как песента я повлече: плесна с ръце, скочи, па лихом се завъртя по свирнята. Рипна насреща ѝ той, преплетоха и двамата крака, па се залюляха – тя оттатък, той отсам.

Глъхне полето, прибулено от майски сумрак. Струпани стадата настрани, чакат овчарите си да тръгнат, притайва се и Тунджа, вече спаднала между подмоли и ракитаки, само свирката вие и кърши глас, мятат се по него и двамата – и сякаш забравят, че трябва да си ходят.

Изправи се най-подир той, сне свирка и се спогледаха с овчарката. – Тя пак отсам, той пак оттатък! Тъй ли те само ще се гледат... А преди малко песента като че бе надсмогнала над реката и нейните мерни звукове като че ги бяха сбрали ведно...

– Да би имал криле, ех... – разпери ръце овчарят, па тръсна мишици – литнал би сега над вира...

– Ама пък... – сведе той поглед към Тунджа, която се бе вече прибрала в бреговете си и сънливо се влачеше надолу. Камъните като зъбци стърчат един до друг по бродът: ще скочи на този, ще се подйеме с гегата на другия – по леската, на ракиката...

И без да довърши, той скочи на камъка, поди се на гегата, прескочи бързее, по леската, ей го пак на ракиката. Той вдигна глава към овчарката, която се кикоти на другия бряг.

– Дотука лесно, ами по-насам!...

Но овчарят тази вечер няма да се върне като вчера. – Каквото ще да става! Той пак рипна, хепна се на гегата и се хвърли през бързее на плочата, която стоеше отгоре над вира. Изведнъж плочата се вдигна от едина край и овчарят полете надолу във вирът.

Овчарката викна изплашена: няма жив човек наоколо. Тя скочи на камъкът и протегна гегата. Овчарят се боричка с въртопа: тук крак се мерне, там ръка усилено се повдига, за нищо не може да се хване. Щом

допипа гегата, джасна я изведнъж и овчарката не видя как се цамбурна във вирът.

Въртопа завъртя и двамата.

Кучетата от бреговете се хвърлиха с навирени опашки към Тунджа, а двете геги плувнаха насперед по водата надолу.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Инна Атанасова

Публикация

П. Ю. Тодоров, Събрани произведения в три тома; „Български писател“, С. 1957

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7486>]